

Egyen épített város

Evangélikus egyházi és politikai hetilap. — Főszerkesztő: Dr. MASZNYIK ENDRE. Felelős szerkesztő és kiadó: Dr. VARSÁNYI MÁTYÁS. Társszerkesztő: Dr. MOÓR GYÖZÖ. Főmunkatárs: Dr. SCHINDLER GYULA. Laptulajdonos: a Budai Luther Szövetség. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, 1., Verbóczy-u. 28. Megjelenik július és augusztus kivételével minden vasárnap. — Előfizetési díja: félévre 20.000 K.

A nagy cél.

„Keressétek először Istennek országát és annak igazságát“ . . .

Máté 6. 33.

Elmult a nyár. Rózsafüzérjei elhervadtak. Pihenésébe, mint a halk hajnal csendjébe, az ébresztő óra költőgető hangja, beharsan a kemény parancs: munkára fel! Kulcs csikordul az iskolakapuban, egy eget kereső buzgó fohással megindul a komoly munka, amelytől, éreznünk kell, mind az egyén, mind a nemzet jövője függ.

Elnézem a szeptemberrel meginduló népvándorlást, rajta tartom szemem az ifju seregeken, akik könyvvel a kezükben az iskola felé tódulnak és lelkem unszolására szeretnék eléjük toppani, mint Sokrates az ifju Xenophon elé egy athéni szük sikátorban a kérdéssel az ajkamon: «ifju, ismered-e a célt?» Mit akarsz elérni, gyermek, ki a tudomány szentelt csarnoka felé irányítod lép-teid? Mi lebeg célként előtted, szülő, amikor gyermekedet az iskolába beirattad? Hát te, tanító, hová akarsz eljutni a gondjaidra bizott gyermekesereggel? Es felém cseng válasz gyanánt a szó: Céloom egy darab kenyér. Céloom egy biztos elhelyezkedés az emberi társadalomban, becsületes munka ellenében becsületes megélhetés. Céloom az egyháznak és hazának hasznos polgárokat nevelni.

Engem, az embert ezek az emberi feleletek kielégítenek, de keveset mondóknak találja őket hitünk fejedelme, Jézus. «Ne maradj vágyaiddal alant a föld porában — ezt izeni mindnyájunknak, emelkedj magasabbra célkitűzéseiddel, nem egy morzsa kenyér az élet célja, nem is egy hely az em-

beriség nagy asztalánál, nem, ennél az élet célja százszorta magasabb: már e földön az eget érni el. Keressétek először Istennek országát és annak igazságát. A mennyország minden emberi élet célja.

Mint mikor a Jungfrau havas tiszta homloka fehérlik fel a hegyek vándora előtt, a mely megigéz emberláb nem taposta tiszta fehérségével, vonz, hívogat: feljebb, feljebb, olyan az Ur Jézus által utunk végére tűzött cél: ne álljatok meg, csak ha a mennyországot elértétek.

Mennyországot már a földön? Igen, így tervezte meg Jézus az emberi életet. Belevarázsolni az angyalok örök lakásának békeségét e sajtó földi létbe, nőni, tulnőni a földi gyarlóságokon, belenőni az ég tiszta fehérségébe, keresni az igazságot, a hazugsággyűlölő, az egyenes uttól el nem hajló igazságot, mint kincskereső az arany rejtkehelyét, átfényesedni, hasonlónak lenni a halhatatlanokhoz, akik az Ur trónusát állják körül, ime ilyenek tervezte Jézus az ember létét.

A mennyországot már a földön elérni, ez hát a nagy cél . . . Szinte szédülés fog el, mint aki az örök hó szédítő szirtjei felé van utban. Istenhez legyenek hasonlónak, mennyországgá varázsoljam át létem szük körét? Hogy érjem el az elérhetlent én? A gyarlóság lenyüggő mint Prometheust nehéz lánc, a bűn gáncot vet minden második léptemnél, akaratom cserben hagy, rossz szokásaimat magammal cipelem, mint csiga a házát. De félre csüggedés, a mi eddig nem sikerült, az Ur nevében megkísérlem még egyszer: nekem a kenyér morzsán túl, melyet munkámmal megszerzek még céloom van, igen

Istenhez kell hasonlónak lennem, kicsi szobámnak a hit, a szeretet, a béke országává kell átváltoznia, amelybe, mint Böcklin csodás festményén, kíváncsian kukucskálnak be az angyalok, nekem utamon már e földön a mennyországhoz kell elérkezniem.

Az iskolák kitérték kapuikat, megkezdődött a komoly, szent munka, ifjúságunk nevelése. Am mi legyen e munka célja? Jézus azt izeni szülőknek és gyermeknek, tanítónak, tanítványnak: ne álljatok meg kicsiny céloknál, nagyot akarjatok, a legnagyobbat; keressétek először Isten országát. V.

Fohászkodás.

Szólj Uram! Az örök élet beszédét áhitja lelkünk. Hajtsd szívünket a Te szádnak igéjére. Világosítsd meg elménket, hogy lásunk és el ne tévedjünk a nagy sötétségben. Te szólj Uram, Te mutass utat minékünk, hisz Szent Lelket csakis Te adhatsz mibelénk, élő hitet csakis Te gerjeszthetsz bennünk s üdvösségre csakis Te vezérelhetsz minket. Oh szólj Uram! szólj lelkünk vigasztalására, életünk megjobbítására, Te néked magadnak pedig dicséretedre, dicsőségedre és örök tiszteletedre. Amen.

H. É. V.

A budai evangélikus egyház körében évről-évre mind áldásosabb belmissziói munkát végző Luther Szövetség egész váratlanul abban az igazán meg nem érdemelt és engemet felettébb megtisztelő kitüntetésben részesített, hogy kedves s nagyra-íratott lapjának: a Hegyen Épített Városnak, vagyis a ma szokásos rövidítés szerint a H. É. V.-nek főszerkesztőjévé meghívott.

E kitüntetést magas korom s bizony most már igen-igen fogyatékos erőm dacára is el kellett fogadnom nem a dicsőségért, amit sohasem kerestem, hanem a jó munkáért, hogy, ha nem többel, egy porszemmel én is hozzájáruljak annak a Városnak megépítéséhez, amely evangélikus hittestvéreimnek legédesebb álma, hő vágya, reménye és boldogsága.

Erre az isteni munkára Budánál alkalmasabb helyet nem is kívánhatunk. Ez is hegyen, a vár hegyén, kővön kőből épült város, a magyar szív büszkesége, amelyhez nemzetünk életét kötötte, mert míg Buda áll, a magyar él; de mi evangélikus keresztyén magyarok, mivelhogy nem a látható, hanem a láthatatlan dolgokra figyelünk, hiszen a látható dolgok mulandók, a láthatatlanok ellenben örökkévalók, még ennél a mi látható Budánknál is feljebb, magasabbra, egy más Hegyen Épített Városra vágyódunk.

A mi Városunk, amelyet itt és mindenütt építünk, láthatatlan szent valóság, nem a szemnek, hanem a szívnek, a hitnek a tárgya. A mi Városunk az Istennek hegyén, a Golgotán, az építők megvetette kővön, a Jézus Krisztuson és az ő evangéliumán, nem holt, hanem élő kövekből, a Krisztus hiveiből épül a hit, remény és szeretet hármasszlopán. A mi Városunk nem földi, hanem mennyei Város, ahol az Isten és az ő népe együtt lakozik.

Ez a kis lap ennek a mennyei városnak szolgálatában áll, ennek megépítésében fáradozik, mert erős meggyőződése, hogy minél többet visz be a földi városba a mennyei város szent elemeiből, annál boldogabbak leszünk.

Ez a kis lap az örök eszményért, a valóban Hegyen Épített Városért, Isten országáért küzd s dolgozik.

A mi eszményünk nem véges, hanem végtelen eszme: az evangélikus keresztyén egyház eszménye, amely mint ilyen fölötté áll és megszentelni hivatott minden véges kört, a mi felekezetünket is s nem azonosítható egyetlen földi intézménnyel sem.

Mi Isten országát keressük és akarjuk. Mi nem a pápa, nem a Luther, nem a Kálvin, hanem a Krisztus hivei s mindnyájan egy vagyunk. Azért mi elvetünk minden felekezetieskedést, erőszakolást, viszálykodást. Elvetjük a történelmi papizmust, elvetjük a történelmi kálvinizmust, elvetjük a történelmi lutherizmust hamis jelszavát. Mi a lutheri universalizmus az egyetemes keresztyén szeretetközösség, hivei vagyunk, mert a worms-i Lutherrel szólva nem az emberek szavára, hanem az Isten Igéjére és a józan észre támaszkodunk. Mi a bibliai és nem a dogmatikai pozitívizmus alapján állunk. A mi pozitívumunk nem a papi dogma, nem a holt betű — ezek csak ölteket, gyűlöletre, átkozódásra, kiközösítésre vezettek, hanem az életető és üdvözítő lélek.

A mi pozitívumunk az a kő, amit Isten tett le a Golgotán, de amit az építők megvetettek: a Jézus Krisztus, mint az isteni önfeláldozó szeretet megtestesülése. Krisztus nem gyűlölt senkit, csak szeretett, nem átkozott senkit, csak áldott, nem taszított el magától senkit, csak egyet zárt ki szeretetközösségéből: a bűnt.

A mi pozitívumunk egyszóval: a Szeretet. Ez a mi napunk, a fényünk és melegünk. Erre akarunk építeni Várost. Nem a tudatlan, miveletlen, babonás és élhetetlen falu az eszményünk, hanem az istenfélő, felvilágosodott, mivelt, vallásos, értelmes és munkás város, egy olyan testvéri közösség, amely a Krisztusi szeretetben önálló és céltudatos életet él s amelyben, mint az organikus testben, minden egyes tag elvégzi a maga egyéni charizmája alapján a maga tagi munkáját

a közösség és a közösség révén a maga javára.

Ez alapon állva harci fegyverünk sem lehet más, csakis az Istennek Igéje. Az Ige teremtette, tartja fenn, váltotta és dicsóítja meg a világot. Az Ige volt a reformáció forrása is. Luther mondta, mikor szemére vetették, hogy felforgat mindent: »En nem tettem semmit. Amig Fülöpömmel és Amsdorffommal wittenbergi sört ittam, az Ige járta be és hódította meg az egész világot.« — Mi is csak az Igét akarjuk hirdetni, és ha ostoroznak, nem az embereket, hanem a bennük és általuk munkálkodó gonoszt, a bűnököt fogják ostorozni. Szembe fordulunk különösen azokkal a fecsegő naplopókkal, kép-mutatókkal és orvvadászokkal, akik a szeretet helyett gyűlöletet, az egészséges tudomány helyett tudatlanságot, a vallás helyett babonát, a jó erkölcs helyett erkölcstelenséget, a békeség helyett háboruságot, az örök élet reménysége helyett pokoltól való félelmet hirdetnek s összefognak mindazokkal, akik (bármely körbe, felekezetbe vagy társaságba tartozzanak), akik a Krisztus munkáját végzik, a Hegyen Épített Várost, a mennyei Jeruzsálemet építik. Mert szent meggyőződésünk, hogy ezt a mi megcsontított és megnyomított drága hazánkat sem támaszthatja fel e világon semmi, csakis az Istennek szent evangéliuma, a Krisztusi szeretet.

A szeretet forrásához kell elzarándokolnunk. Amit a gyűlölet és minden fajta bűn dezorganizált, azt nem organizálhatja és boldogíthatja más, csakis az ujjáteremtő isteni szeretet ereje. Nem az anyagi romlás, nélkülözés, hanem a léleküresség és a tehetetlenség a mi legfőbb bajunk. Nem a gazdasági bajokat, hanem a beteg lelkeket kell orvosolnunk. Ezt pedig csak egy oly lelki-hatalom teheti, amely meggyőzte e világot, megváltotta és megtisztította a lelkeket a maga világ meggyőző erejének beoltásával.

Elő tehát az evangéliummal! Szóaljjon meg újra közöttünk a Krisztus s meglátjátok, megkezdődik újra a kenyérszítás csodája, elhallgat az anyagi, önző élet vadul tomboló csatája s egészséges lesz a lélek, jellemes a jellem és boldog, újra boldog lesz a Haza. Mert az is szent igazság, hogy erkölcsi integritás nélkül nincs s nem is lesz soha területi integritás sem. Avagy legyőzhetjük-e a külső ellenséget, ha a belső ellenség, az egyéni politikai és vallási pártoskodás erőtelenné tett?

Eppen azért fel a lankadt kézzel, rogyadozó térdrel és előre az egyenes csapáson a Krisztus és az evangélium megmutatta uton.

Evangélikus keresztyén magyarok, bárhol vagytok, bármely akolba tartoztok, csakis ő rá, a Krisztusra, az evangéliumra hallgassatok: térjete meg, s szeressétek egy-

mást. Ez a régi és mégis új parancsolat. Feladatunk pedig, hogy munkálkodjunk, amíg nappal vagyon s míg időnk van, mert eljő az éjszaka, amikor már senki sem munkálkodhatik.

Fel a jó munkára, fogjunk össze és építsük tovább a Hegyen Épített Várost, isteni hévvel és reménységgel.

Dr. Masznyik Endre.

Gályarabok éneke.

Énekli: Masnicius Tóbiás gályarab.

[Megzenésítette: Holeczy János ev. lelkész.

Nincs már nékem, érzem, tudom,
Sem országom, sem otthonom;
Hítem miatt, miként rabot,
Ős ellenünk, jaj, eladott.
Mig a lelkem hazagondol,
Szemeimből könnyár omol,
Siratom elvesztett hazám,
Odahagyott boldog tanyám.

Erőm fogytán, karom lankadt,
Nem találok nyugodalmat;
De Te erőt adsz énnékem,
Minden erőtelenségben.
Edes Jézus! Te nem hagysz el,
Mevigasztalsz szent igéddel:
Boldogok az üldözöttek,
Igazságért meggyőtröttek.

Lesz még nékem, lesz országom,
Otthonom és boldogságom;
Földi kincsek elenyésznek,
A sorsuk ugysis enyészet,
A mennyeit tőled várom,
Nálad bizton megtalálom;
Oda fent a magas égben,
Üdvösségben leszen részem.

A gályarabok kiszabadulásának 250-ik emlékünnepe alkalmából szerzette

Dr. Masznyik Endre.

Problemáink.

Javarészt fájdalmasak.

Nagyszerű ígéretek — többnyire kielégítetlenül. Vegyük az alapvetőt, a 1848:XX. törvénycikket. Abban a csodálatos fellobbanásban a nemzeti eszmének, amelynek felgyulásakor főpapja azt mondhatta, várjon még csak egy kevéssé az a sajtó kebel és az a vágyakozó sziv, az enyhítő balsam készül a világ-gyógytárban számára; akkor termett az a 48:XX., mint a legmélyebb társadalmi seb gyógyírja. Az a mélyeséges megérzése a méltatlanul mellőzött testvér fájdalmának és értéke szerinti fölfogása a protestantizmus történeti multjának meg küldetésének, amely a 48-as férfiak

mentalitását jellemezte, kellett ahhoz, hogy ez a híres-nevezetes törvéncikk — a vallások egyenjogosításáról — megalkottassék.

De mit látunk a 48-at követő időkben? A legteljesebb negációját az egyenjogosításnak. Nemcsak az anyagiakban — egyházi donációk, tanulmányi alapok stb., amelyekből mi teljesen ki vagyunk zárva, mintha utolsórendű állampolgárok volnánk, holott a protestánsok között nem egy sarja van a honfoglalóknak! de az erkölcsiekben is, hivatalok betöltésében is észlelhető a mellőzés. Itt-ott jelentkező kivételek, csak erősítik a nagy igazságot s ki tudja, mi volt az árak...!

A világháború után az eddig elszórt sérelmek módszeresebbek lettek. A numerus clausus a protestánsokra is alkalmazást nyert és amíg a mi egyházi vezetőink, főpapjaink és világiak a testvériesülést hirdették ezekben a sorsdöntő órákban, a hatalmas katolikus testvér, úgy bánik velünk, mint a bibliai gazdag a szegény Lázárral! Szinte azt a kérdést kell fölvetnünk, ismerik-e ők Krisztus Urunknak ezt a példázatát? És ha ismerik: cselekedhetnek-e ellene?!

Cselekedhetnek-e úgy, miként legutóbb Mikes szombathelyi római katolikus püspök?

Erre a kérdésre még visszatérünk, egyelőre csak érintettük annak az illusztrálására, hogy hová fordult az a híres-nevezetes 48:XX. a gyakorlatban!

Nekünk az igazi 48:XX. megvalósítására kell törekednünk!

Ez ama ránk bízott talantom... tudjuk, hogy a hanyag szolga milyen büntetést veszen! Úgyünk a kultúra ügye! Minden irányban szolgálnunk kell azt: élő szóval, írással, tudománnyal, művészettel. Terjeszténünk kell a kultúrát, amely nekünk örökségül adatott minden irányban. Vannak cselekvéseink e téren is már.

Nevezetesen ezt a célt szolgálták már az elmúlt évben is magasszintvonalu kulturéstjeink, működésünk eme ágáról szóló részletes beszámolóját szintén közöljük. Tervbe vettük, hogy kulturéstjeinket a vidékre is kiterjesztjük, annyival inkább, mert nagyszámu begyakorolt művésszel, előadóval, íróval tartunk fenn állandó összeköttetést, sőt kész műsoraink is vannak, úgyhogy egyszerű meghívásra az alkalom megemlékezésével: utra kelünk attikai sőt hinteni: kultúrát terjesztetni. Egyes szereplőket is küldhetünk megkeresésre.

Az evangélikus kultúrát szolgálja énekarunk is. Buzgó vezetői és tagjai már eddig is szép eredményeket értek el és a főváros neves énekarai közé emelkedtek, rajta kell lennünk, hogy ezt az emelkedő irányzatot megtartsuk.

Az evangélikusok kulturáját kívánjuk szolgálni azáltal is, hogy az egyetemtől a legkülönbözőbb szakiskolákon, középiskolákon át az elemi iskolákig ismételő-előkészítő-magántanfolyamokat szervezünk kellő számu jelentkező esetén. A vidékieknek nagy gondot okoz gyermekeik jó elhelyezése a fővárosban, erről is gondoskodunk; evangélikus családokat fogunk ajánlani és ellenőrizzük a helyeket évközben megbízottainkkal és kívánatra rendszeres értesítést küldünk a hozzátartozóknak. Ebből, a kezdetből akarnánk idővel egy evang. diákotthon létesíteni — de a világrért sem olyformán, hogy a mostani korosztályt, amely amugy is eléggé meg van terhelve, még jobban terhelnék meg: a költségek fedezésében egy papirkereskedésre gondolunk, amelyből idővel könyvkereskedés, később meg nyomda is fejlődne. Lapunkat és könyveinket magunk akarjuk nyomtatni — oly óriási költségmegtakarítással járna a terv szerencsés megvalósulása, hogy évről-évre gyarapodnának kulturális és karitatív intézményeink.

Lapunkhoz érve kedves kötelességünk mélységes tisztelettel üdvözlönnünk új főszerkesztőnket dr. Masznyik Endrét! Hogy ki ő evangélikus közegyházunknak, azt legtalálébban azzal jellemezhetjük, ha elmondjuk: az egyetemes egyház vezetősége égetően szükségesnek találta a falusi magányába vonult tudós bibliafordító állandó tanácsát, azért Budapestre kérte állandó tartózkodásra és... az ifjui lelkesedésű böles, egyháza iránti lelkesedésből, eleget is tett a legmagasabb ev. körök óhajának.

Itt van közöttünk! Az egész ország lelkesége levett kalappal köszönti mint volt tanárát, igazgatóját a teológián! A közegyház elévülhetetlen hálával tartozik e nemes férfinak, hogy a bibliát új magyar fordításban adja! De milyen fordítás ez! Fenntartjuk magunknak, hogy erről a nagyszerű teljesítményéről még részletesebben szólunk.

Lapunk ügye ily vezér mellett jó kezekben van és természetesnek kell találnunk, hogy nagy neve más nagy neveket vonzott szerkesztőségünk körébe. Ezekről később szólunk névszerint, ma helyszükétől korlátozva csak a szerkesztő-bizottságot fűzzük még ide.

Elnöke: Dr. Masznyik Márton.

Tagjai: Dr. Masznyik Endre,
Dr. Varsányi Mátyás,
Dr. Moór Győző,
Dr. Schindler Gyula.

A szerkesztőség kitűnő munkatársakkal sem meritené ki törekvésünket, hogy egész közel minden olvasónknak szívéig vigyük lapunkat, azért felkérünk minden hittestvért, járuljon ő maga is hozzá lapunk szerkesztéséhez egy-egy jó ötlettel, tanáccsal, bírálattal, megkereséssel. Szerkesztőségünk

nyitva áll mindenki előtt, mindenkit szívesen fogadunk, mindenkit meghallgatunk. Nem akarunk egyoldalúakká válni, az élet minden viszonylatával akarunk számolni. Tükre akarunk lenni korunknak, igaz tükre, sem kicsinyítő, sem nagyító, sem ferdítő. Felvonultatjuk nagyjainkat nagyvonalú dolgozatokban buzdításul a hittestvéreknek és bizonyosságul másoknak, hogy voltunk és vagyunk tényezők... mi szerény evangélikusok! Evangélikus, büszke öntudatot akarunk nevelni, oly öntudatot, amelynek boldogsága az áldozat, minél súlyosabb az áldozat, annál magasabb, tisztább a belőle áramló boldogság, oly öntudatot, mely Néró fáklyáiból évezredek át felénk lobog, oly törhetetlen hitet, melyet a megnémított gályarabok évszázadokon át felénk harsognak. Oly öntudatos hitet, amely megérti a vértanúk boldog mosolyát — Krisztusi mosolyát.

Ehhez az Uristen áldását kérjük a hittestvéreink szívén keresztül. Mo.

A Budai Luther Szövetség.

F. é. jun. hó 19-én bekövetkezett tisztújításáról már utolsó számunkban megemlékeztünk.

Ezuttal kötelességszerűleg közöljük a közgyűlésen elhangzott jelentéseket. Móhr Győző dr., igazgató számolt be következőképpen:

Ezután dr. Varsányi Mátyás a „Hegyen épített város” lap mult évi történetét mondta el részletes adatokkal tájékoztatva a hallgatókat. Különösen hosszan kitért az új rovatok indítására, melyek közül a „Harkály mester” című kedvelt gyermek-rovatot sajnálatos anyagi okokból egyelőre be kellett szüntetnünk. Az „irodalmi és művészet” rovat azonban teljes bőségben fenntartható volt. Jelenti, hogy a lap egybeolvadási kísérletek eddig meghiusultak. A H. É. V. azonban most már vidéken is szépen terjed és a lutheranizmus jelentős uttörőjének bizonyult.

Reif Pál a »B. L. Sz. elnökének jelentése a következőképpen hangzik:

Az 1925/26. működési évet a kar 1925. szept. 7-én kezdte meg és 1926 jun. hó 18-án fejezte be. A kar tartott ez idő alatt 40 próbát, amelyeken betanult 14 új éneket, s felújított 16 éneket. Rendezett 3 hangversenyt és pedig 1925 dec. 8-án Luther-hangversenyt, 1926 márc. 28-án böjti hangversenyt és 1926 jun. hó 12-én u. n. világi jellegű hangversenyt. Szerepelt a budai Mária Dorottya egyesület hangversenyén 1925 október 31-én, három ízben a Deák-téren (a pesti leányegyesület hangversenyein, a Luther-társaság Széchenyi és Jókai ünnepélyén), négy ízben istentiszteletek alkalmával a budai templomban és egyszer az énekkar egyik tagjának esküvőjén, összesen 15-ször. A tagok száma 45. Miután azonban elköltözés miatt és egyéb okokból is a karból többen kívánni készülnek, kívánatos volna, hogy a szövetség a maga részéről is erősebb propagandát indítson új tagok szerzésére.

Harsány O. jelentette, hogy csupán a német nyelvképző működhetett, s ez is csak csekély hallgatósággal, 62 alkalommal és kielégítő eredménnyel.

Korösek Zs. a számvizsgáló-bizottság nevében előterjesztette a Holló A. dr. által

egybeállított 1925-ik évi zárószámadásokat, amelyeket egész terjedelmükben közreadunk.

I. A B. L. Sz.-t illetőleg. Bevételek: Tagdíjak 200,000 K. Kultur délutánok jövedelme 461,200 K. Adományok és egyéb 990,000 K. Összesen: 1,651.200 K. Kiadások: Adminisztrációra 1,028.000 K. Pénzmaradvány 1925 végén 623,200 K. Összesen: 1,651.200 K.

II. A H. É. V.-t illetőleg. Pénztári bevételek: Pénz készlet 1.25 elején 2,762.120 K. Előfizetési díjak 27,798.350 K. Egyházi segély 15,000.000 K. Különféle bevételek 27,000 K. Pénztári kiadások: Személyiek 200,000 K. Vasuti bérlet 1,700.000 K. Nyomda 29,567.600 K. Szállítási költség 14,832.400 K.. Pénzbeszedői jutalék 532,500 K. Egyéb kiadások 681,300 K. Előleg visszafizetés 397,680 K. Összesen: 47,911.480 K. Felvett előlegek: 2,324.010 K, 47,911.980 K.

A közgyűlés a felmentvényeket bizalomból megszavazta.

Kultürestéyleink.

Mint amikor a festő tekintí kész művet szemét kezével ernyözve, hátralépegetve keresi a legjobb nézőpontot, hogy az egésznek hatását egy pillantással megmérje, ilyen módon cselekszünk mi mostan. Kezdetnek is a nehezebbek közé tartozott. Nem a nehezek közé tartozott az első kultürest megszervezése. Tervünk volt: tudományt és művészetet nyújtani gondosan oly színvonalon, amely a legkulturáltabb hallgatóságot is emeli és a lutheranizmusunkkal összhangban van.

Ezt a magas mértéket szigorúan be kellett tartanunk már az első estély műsorának megállapításánál és — betartottuk végig. Minden szereplő a legjavát nyújtotta tudományának, művészetének és tette ezt mindegyik önzetlenül minden anyagi ellenszolgáltatás nélkül, csupán a nemes ügy iránti lelkesedésből. Mi egyebet hálás köszönetnél nyújtani nem tudunk, de ezt őszintén nyújtjuk. Fogadja köszönetünket a tudósok serege, kiknek sorát Sándy Gyula műgyetemi nyilvános rendes tanár, egyházfelügyelő nyitotta meg a templomépítészettről tartott nagyhatású előadásával. Majd követte Dr. Masznyik Márton szövetségi elnökünk, ki a reformáció korából vette tárgyát és sorba utána szolt Kün Gyula min. tanácsos, másodfelügyelő a pénzről szakavatottan Dr. Schindler Gyula földrajztudós Magyarország hatáiról, Dr. Scholcz Oszkár egyházkerületi főjegyző egyházkerüleflünk történetéről, Dr. Baumgartner Alajos kultürtörténész a németországi renezanszról. Fogadják köszönetünket a művésznők: Jösch Jánosné, Entz Emma, Till Margit, Kalina Erzi, Brestyánszky Irén, Paduch Magdolna, a művészek: Mikus Csik István, kinek művészeténél csak önzetlensége nagyobb, amellyel a Lutherszövetség ügyét szolgálta, az európai hírességü Zsámboky Miklós, Kautecky Dezső, Darzss József, Pataki László, Sztéryni Hugó, Benedek Ernő, Veress Sándor, Nádasy-Steinhardt István, Jászapáti Kaszás Gyula, továbbá az énekkarunk minden egyes tagja és Mohr Endre, ki lankadatlan buzgalommal kísérté zongorán minden alkalommal a kezdő „Erős várunk”-ot és a befejező Himmust. Köszönet illeti a fiatalabbak közül: Belák Lorándot, Krüger Ernőt, Fingnauer Rezsőt, Mohr Lorándot és Patacsics Bélát föllépésükért. Áhítatunkat emelték szárnyaló imáikkal: Dr. Kiss László, Glatz József, vitéz Horkay Béla, Dr. Holló Árpád.

Jeles szereplőinknek a magasértelmiségü közönség volt a szükségyszerü együtthatája.

Anyagilag is értünk el eredményt — bár a mi céljaink szellemiek. Lassan ugyan de közeledünk a vetítógépünk beszerzésének a lehetőségéhez is. A vetítógép használata azonban attól függ, hogy tudunk-e valami módon a mostaninál nagyobb teremhez jutni. Egy lehetőség volna erre: a tanterem alatti bolthajtásos helyiség. Ez éppen kétszer akkora, mint a jelenlegi tornaterem és szakértő mérnökök megállapítása szerint nagyobb megerősítés nélkül keresztülvihető az átalakítás. M. Gy.

Cserkészrovat.

32. sz. „Levente” csapat.

Beszámoló.

Cserkész csapatunk nyári munkásságának legfontosabb eseménye a Nemzeti Nagytáborban való részvétel. A fiuk szülői, hozzátartozói és híveink nap-nap után nagy számban keresték fel a megyeri dombokat, ahol csapatunk tábora az I. cserkész kerület főtáborára nyílt és elmondhatjuk: jaki egyszer kiment, az kilátogatott másodszer, harmadszor is, hisz lehetetlen is volt ezt az óriási sátorvárost egy délután bejárni, vissza-vissza vonzott oda mindenkit a tábor hangulata, a táborítúzek szelleme.

Csapatunkból 36 fíu tartózkodott kint állandóan a táborban s bizony nem egy volt közülük, aki mert munkahelyéről a táborozás egész tartama alatt el nem maradhatott, — 2—3 naponként cserélgette a táborozást a műhellyel, ahová munkája kötötte. Nem csoda: a felkelő nap a legtöbb reggelen már a megyeri országuton találta csapatunk agilis parancsnokát utban a város felé, hogy délelőtt hivatalában lehessen s délután megint ott volt a fiuk között, oldalán a csapat táborvezetőjével, Peiniger cserkész-tisztel, itt intve, ott buzdítva, utasításokat, tanácsokat adva be a késői éjszakai óráig.

S a csapatok nemes mérkőzésében a mi „Levente” csapatunk sem maradt alul, az első csoportba került az 5 u. n. őrsi verseny közül a III. osztályú és I. osztályú őrsi versenyben és ugyanezt a helyet biztosította a csapat számára a Prinner Miklós vezetése alatt álló hyke—őrs. Az egyéni versenyek sorában Pajor a segélynyújtásban, Harsányi az éjjeli nyomkeresésben, Hartmann a vízből való mentésben biztosította a csapat számára az első helyezést.

Szép volt, feledhetetlen lesz, sokat tanultunk tapasztaltunk, reméljük még nagyobb számban és még szebb eredménnyel vehetünk részt későbbi erőpróbákon.

A Nagytábor folytán az évenként szokásos nyári csapat-táborunk is elmaradt: anyagi eszközeinket az utolsó koronáig kimerítettük, nem volt pénzünk arra, hogy valahová vidéken táborba szálljunk, ehlyntve a cserkészmozgalom magját ott, ahová az még el nem jutott.

Programm: Folyó hó 12-én örsvezető napot tartunk, 19-én az ifjúsági istentiszteletről az Isten házából indulunk el az évi munkánkra.

Felhívás: Csapatunk néhány új őrsőt állít a f. hóban. *Jelentkezésre ez uton is felhívjuk azokat, akik nemes, szép, nevelő munkánkban részt óhajtnak venni.* Jelentkezés: Otthonunkban: II., Trombitás-ut 14. Parancsnokságon: II., Márvány ucca 50, II. 1.

Hivatalos közlemények:

Istentiszteleti sorrend szeptember 19-én d. e. 10 óraker német nyelvű istentisztelet (Varsányi), 11 óraker magyar istentisztelet (Glatz), 11 óraker Kelenföldi testvéreink templom alapkövetési ünnepe (Fehérvári-ut és Lenke-ut sarok).

HIREK.

Elemi iskolánkban a tanévet f. hó 15-én ünnepélyes istentisztelet keretében megnyitottuk.

Egyháziélet. Kereszteltük: Antal Ferencet, Bohus Ilonát, Farkas Editet, Ferencz Józsefet, Kálmán Erzsébet Esztert, Meizner Ilonát, Ráth Lászlót, Rogányi István Gézát, Sallai Gábor Ernót, Tamás Piroska Máriát, Tomman Tibor Jánost, Valentinyi Ferenc Józsefet, Varga Erzsébet Editet, Varga László Károlyt. A gondviselő Isten szeretete örökdedjék fölöttük egész életükben. Felötteket is kereszteltünk: Rényi Mária Andreát és Rényi Jolánt. Erösitse meg a Mindenható Isten az evangelium előtt feltárt szíveket a Krisztusban való hit által az igaz szeretetben.

Eskettük: Danielis Tibor Ferencet és Szabó Olga

Veronikát, vitéz Teczely Károlyt és Mollnár Irén Annát, Ocsárd Sándor Istvánt és Györfy Kornélia Gizellát, Br. Querfurth Károly Andort és Saxlehner Emilia Annát. A tiszta szeretet életető napja hintse utakra a boldogság ragyogó sugarait.

Temettük: Botár Jánosné 73, Csáky Adolfné 50, öz. Csics Sándorné 79, öz. Fehér Gusztávné 60, öz. Fischer Károlyné 77, Krajcsovics Zsuzsannát 27, jakoby Lányi Gyözőt 80, Marschall Pált 56, Paluska Jánosné 50, Pleck Józsefet 16, Sefranko Jánosné 61, öz. Szentgyörgyi-Czeke Agostonné 75, öz. Szécsényi Józsefné 44, Szénerth Aladárt 58, Dr. Vitális Károlyt 28, Weiss Magdát 16 és öz. Wlistoczký Alfrédné 54 éves korban. Adja meg elhunyt testvéreinknek a Mindenható Isten az igaz békességet örök országában.

Meghívó. A Luther-Szövetség irodája (iskolaépület I. e.) vasárnap istentisztelet előtt és után nyitva van a hittestvérek számára.

Magyar istentisztelet Selmecebányán. Fájdalmas és mégis öröndetes, hogy a régente nagy magyar kulturvárosban magyar istentisztelet tarthatott aug. 1-én a faszori ev. egyház lelkésze Kemény Lajos. — Selmecebánya még 7 évvel ezelőtt magyar szab. kir. város volt erdészeti és bányászati főiskolával és a híres ev. lyceummal, ma kisjelentőségű község, főiskola és ev. lyceum nélkül. Intelligenciája eltűnt. Az evangélikusok száma siralmasan megcsappant. Utolsó nagyhirű magyar lelkészünk Händel Vilmos főesperes elhalálózása után az addig két parochiás egyház egy parochiássá lett. Az ottmaradt evangélikusok között a magyar istentisztelet híre nagy és lelkes emóciót keltett.

A régi nagy, páratlan szépségű, boltozatos karkatos evangélikus templomba félénken sereglettek a hívek. Kemény Lajos költői szárnyalású beszédet tartott a szerezetről. Esemény volt, mely boldog emléket hagyott a még ottmaradt evangélikusok szívében. A hívek sorában egy ősz ur alakja felé fordult a figyelem. A régi Selmece nek mindenkitől tisztelt, ünnepeelt patriciusa a 92 éves Farbaký István felé, aki egyház-felügyelő, főiskolai tanár, neves orsz. képviselő volt, ma honfiúi fájdalomtól megtört, tengődön élő és a halálóráját kívánó aggastyán. A régi selmeceiek fejéről ma is lekul a kalap és meghajlik a fej is Farbaký személye előtt. Már csak ő képviseli a régi, magyar Selmece uri, kultur-társadalmát.

Olaszországban eltemetett hőseink hazaszállítása. A folyó év októberében Olaszországban eltemetett hőseink földi maradványának csoportos hazaszállítása tervezetik. A hozzátartozók által a hadizónán eltemetettek után mintegy 3,000.000 korona lesz fizetendő, még pedig szeptember havában. A hadizónán kívül eltemetettek után a távolságnak megfelelően nagyobb összeg fizetendő. A hazahozatalra vonatkozó bélyegmentes kérvény, (amelynek az elhalt összes személyi adatait, a halál időpontját, a jelenlegi sirhely adatait, a szándékolt itthoni eltemetési hely megjelölését és a költségvállalási nyilatkozatot kell tartalmaznia) a m. kir. belügyminiszterium III. osztálynak háborus veszteségeket és hadisirokat nyilvántartó csoport-

jához legkésőbb folyó évi szeptember hó 15-ig nyújtandók be, ahol az érdeklődők hétköznapokon 12—2 óráig e tárgyban felvilágosítást kaphatnak (Budapest, I. ker., Budaörsi-út 51., Károly király laktanya). A múlt évi egyezmény azon része, mely szerint a hozzátartozók (szülők, özvegy, testvér, gyermek) a sirokat évenként egyszer meglátogathatják, s úgy a magyar, mint az olasz vasutakon alacsonyabb kocsiosztályú féljeggyel utazhatnak, továbbra is érvényben marad.

Előfizetések és adományok lapunk javára

Bársony Oszkár 20,000, Bán László 40,000, Bánk 9682, özv. Bartos Györgyné 30,000, Balla Kálmánné 12,000, Biró Pálné 50,000, Borosizky Károly 20,000, Busztin Gyula 100,000, Bella Péterné 10,000, Boros Ödön 40,000, Csernusi Istvánné 30,000, Dax János 50,000, Dévény Károly 60,000, Dr. Dörner Elek 20,000, Dirner Alice 40,000, Edömér Pálné 15,000, Ev. lelkészi hív. Mezőberény 15,000, Fülöp Aroné 30,000, Faludi Gézáne 20,000, Fischer Simon 20,000, Fülöp Alfréd 20,000, Fekete Ferenc Sándor 40,000, Faragó Sándorné 30 ezer, Felkai Ferenc 40,000, Falvy Gyula 15 ezer, Freitág Hugó 20,000, Gratz Mór 30,000, Gross Barna 20,000, Hegyi Lajosné 20,000, Horváth István 30,000, Hábekoszt Lajos 30 ezer, Hajós Lászlóné 30,000, Hankó Kornél 15,000, Hani János 40,000, Hat Irén 50,000, Haussky Sámuel 40,000, Jamriska Gyula 100 ezer, Juszt Sándor 40,000, Jedulics János 20,000, Jankovics Pál (2 befiz.-től) 50,000, Láng Ferenc 40,000, Macskási János 45,000, Mayer Pál 40,000, özv. Mann Károlyné 10,000, Markóczy Irén 40,000, Martini Rudolf 30,000, Medveczky Akosné 20,000, Mozolvaszky Sándor 20,000, Némethy J. 40,000, Némethy Károlyné 40,000, Modik Henrik 20,000, Nagy V. József 40,000, Odar Lajos 25,000, Pap M. 40,000, Pápai Lajos 30,000, Pesti Endre 50,000, Pohánka Margit 25,000, Ritter Nándorné 20,000, Somogyi Mórné 20,000, Seibriger Egon 10,000, Svehla Ervin 40,000, Straßer Kamilló 40,000, Strauch Béláné 50,000, Stevanyik Dániel 40 ezer, Schütz János 40,000, Szabó Mihályné 15,000, Szépréti Iván 40,000, Szklenár Gyula 10,000, Szołár Károly 10,000, Tanczik Józsefné 25,000, Terbóczy Ilona 40,000, Tébusz Aladár 40,000, Török István 40,000, Wiese Anna 10,000, Zsenis János 50,000 K.

Irodalom, művészet

Az Ur oltalmában. Történeti elbeszélés. Irta: Kapi Béla. A «Harangszó könyvtár» kiadása Szentgotthárdon.

Elnémult a csaták trombitája, térden törték össze kardjaikat a kurucok; a pestis is mulóban volt. II. Rákóczi Ferenc és a haza tetterős, vezetésre hivatott fiai, akik még életben maradtak, elbujdostak. Rákóczi dicső korszakát temették. Elnémult a magyar szó,

a magyar közigazgatás, a magyar piros csizmát német sárgára festették; a turul madarat elűzte a kétféjű sas — és megszűnt a vallásszabadság.

A magyar nemzet a 16 évig tartó török háboruban és az ezt követő 8 évig húzódó Rákóczi-szabadságharcban elvérezve, elnyomorodva, erőtlenségében bizalommal várta az új király, a hatalmas III. Károly gyógyító, építő, megnyugtató uralkodását.

Az 1711-iki szatmári béke jogosulttá tette e bizalmat, hiszen királyi eskü fogadta meg a vallásszabadság és az alkotmány biztosítását. Igéretben nem is volt hiány... Annál nagyobb volt a csalódás és a fojtott elkeseredés elsősorban a protestánsoknál, amidőn az esküvel megpecsételt vallásszabadság helyébe a legagyafurtabb módon és tervszerűen folyósították a protestantizmus kiirtásának rendszerét.

Jelen történeti elbeszélés tárgya e korszakból való.

«A király a Regnum Marianum. Mária országa!», amelyről a mű főhősének, Rafanides Sámuel prédikátornak az a meggyőződése, hogy «Szűz Mária országa nem a keresztényen Magyarországot jelenti, mert akkor a szeretet, békesség, igazság országát jelentené. A Regnum Marianum nem a Krisztus országa, hanem a katolikus egyeduralom és a vallási türelmetlenség politikai rendszere. Nem az ország felvirágoztatása a cél, hanem a hatalomnak a türelmetlenek kezében egyesítése... Ebben az országban a Regnum Marianum méltó hazugsággá tett minden törvényt. Ez a Regnum Marianum! Nem Krisztusi szeretet, hanem a katolikus türelmetlenség uralma, a törvényen, igazságon, a szereteten keresztülgázoló, erőszakos hatalomratorés. Csak én vagyok!... Csak nekem van jogom az élethez! En vagyok a nemzet!... A többiek pestisesek, pusztuljanak! Ezt kiáltja a Regnum Marianum!... «Drága Üdvözítőnk megjósolta: a gyülekezetekből kivetnek titeket, öldökölnek titeket és azt hiszik, hogy istentisztelet cselekszenek. De mindezt csak azért cselekszik, mert nem ismerik az Istent és az Isten egyszülöttjét. Nem ismerik, nem ismerik az Istent, azért üldöznek!»... Így kiált az üldözött és egyházáért aggódó evangélikus prédikátor. Gömörmegyében, előbbi működése helyén a templomból kikorbácsolták, paróchiáját rombadöntötték. Feleségével, Máriával, Márton fiával, aki ekkor már teológus Halleban, Ilonka leánykájával, aki 18 éves bájos hajadonná nőtt és csecsemő Istvánkájával el kellett bujdosnia. Később Baranyába Szolgaházára hívták meg prédikátornak, ahol nem szűnt meg egyházáért, a vallásszabadságért és nemzete jogaiért küzdeni. A harcot álló, élettapasztalatokban gazdag, bölcs és jóságos Rafanides prédikátor szemetszurt a környék földesurának Korláti

Ferencnek, aki evangélikus létére fölfelé a viszonyokkal megalkuvó, lefelé erőszakos, durva és nagyravágyó. Adósságainak elengedése fejében és veszendőbe menő birtokainak visszaszerzése érdekében a jezsuiták és a pécsi püspök kedvét keresi. Szívesen kezükre jár, hogy a törhetetlen hűségű prédikátort elüldözzék és Szolgaházát katholizálják. Aknamunkáját kettőzött eréllyel folytatja, amikor jámborlelkű felesége — a prédikátor család hálás barátja — meghal. Istentelen eljárása azonban Rafanides prédikátor bölcsességén és állhatatosságán megtörik. Szolgaházán a lutheranizmus csak erősödik és nem ernyed el Rafanides Samuel prédikátor megvakulása és halála után sem. Rafanides utódja a parochián veje, Ilonka férje, a derék Hunnius János lesz. A méltó bűnhődést elnyerő Korláti halála után, leánya Zsófia, aki Rafanides prédikátor családjához mindvégig gyermeki és testvéri szeretettel vonzódott, Rafanides Mártonnak, a hős prédikátor fiának lesz a felesége. A röviden vázolt cselekvény háttérében a protestantizmus XVIII. sz. eleji viszontagságos helyzete, története, a prédikátorok küzdelmei, a vándor-diákok élete és a külföldön a teológusok viszonyai mesterien bontakoznak ki.

A szerző mindvégig lebilincseli az olvasót és észrevélenül tanít, vallásos önfudatot mélyít. Sok előtanulmányra, forráskutatásra valló műve szinte tudományos és irodalomtörténeti értékű. A kifejtett egyéniségek kitűnő jellemrajzolója, ellenben a gyermeki lélek jellemzésénél már nehézségekkel küzdést érzünk. Nyelve világos, tősgyökeres, zamatos és archaizáló, mely a korfestésnél szin pompásabban hat, mégis mindig irodalmi. Irályát kicsi, nagy, kevésbé tanult és művelt egyaránt dicsérheti és gyönyörködhetik benne. Értékes és érdekes mindvégig e mű, megérdemli, hogy igen-igen sok kiadást érjen el. Amikor hittestvéreink figyelmébe a legmelegebben ajánljuk, egyben tisztelettel köszöntjük a szerzőt, hogy ilyen értékes művel gazdagította a lutheranus népszerű irodalmat.

Dr. Sch.

Kemény Hugó, Attila-u. 13., III. emelet 11. bejáró leánykát keres, aki napközben kisgyermekre vigyázna.

Hegedülni tanít kezdőket és haladókat, tanítvány lakásán is, protestáns akadémista urileány. Vár, Fortuna-u. 11., I. em.

Műszaki kereskedés jó házból való fiut tanulónak fizetéssel felvesz. Jausz Testvérek Általános Műszaki r. t. Budapest, VI., Terézkörút 37.

Sárkány-nyomda r. t. VI., Horn Ede-utca 9

Bácsi Péter mészáros és hentes mester II., Szénatéri piac; ajánlja elsőrendű áruit, kérvén hittestvéreink jóindulatu támogatását. Olcsó árak. Pontos kiszolgálás. 1—10

Csekély fáradsággal

— három perc alatt — olyan

pompás élvezetet

szerezhetünk magunknak, amilyent csak tiszta, hamisítatlan babkává nyujthat.

Meinl Gyula

1—10

GÄRTNER ÁGOSTON, V. WURM UCCA 3. — Szállít: **izzólámpákat, villamos szerelési anyagokat,** villamos vasalókat, főzőket stb. Készít és javít villamos berendezéseket. Telefon 95—33

ZSENIS JÁNOS

uri-, női- és gyermekcipész

Budapest, I., Krisztina-körút 77. (Willinger-udvar)

Elkészít mindennemű uri-, női- és gyermekcipőt a legszolidabb kivitelben és jutányos áron. Javitások gyorsan és jutányos áron készíttetnek. Saját készítményű uri-, női- és gyermekcipőket állandóan raktáron tartok. Kérem a hittestvérek jóindulatu támogatását.

ÖRMÉNY-MAGYAR KERESKEDELMI R.-T.

Sifonok, len- és pamutvásznak, asztalneműek, paplan, matrác és flaneltakarók raktára és eladása nagyban és kicsinyben. Közintézetek, szanatoriumok, szállodák felszerelése. Női és férfi kész kelengyék.

Ágyneműgyár Jászberény.

Főüzlet: BUDAPEST, V, BÉCSI-UTCA 8. Telefon.

Tóth István villanszerelő I., Pálya-u. 7. Telefon 912-35. szives megkeresésre a legjobb és legolcsóbb kivitelben készít villamos világítás és villamos jelző berendezést.

Költségvetéssel díjmentesen szolgál.

Összerakható könyvszekrények

Rekeszenként minden irányban nagyobbíthatók.

Praktikus, olcsó és jó.

Kapható:

Lingel Károly és Fia

első magyar faáru- és butorgyár
Budapest, VII., Rózsa ucca 4—6. sz.

Igazgató: Wagner Richard.